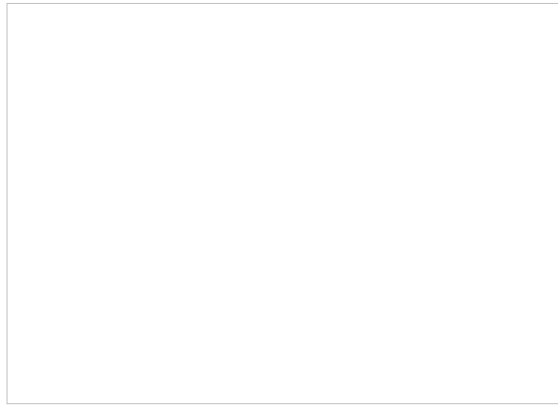

Kuran we Sünnet saýasynda namazyň ähmiýeti.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

Bir kişiniň Kelimeti-Töwhidi aýdyp musulman bolanyndan soňra oňa parz bolýan ikinji we iň möhüm zat baş wagt namazdyr. Çünki namaz Yslamy aýakta tutan sütündir. Eger ol sütün bolmasa din hem bolmaz. Namaz musulman bilen kapyryň arasyny aýyrýan iň möhüm zatdyr. Namaz nurdyr we imanyň alamatydyr. Namazyň Yslamdaky ýeri bedendäki baş ýalydyr. Namazy taşlan kişi kyýamat gününde kapyrlar bilen bile boljakdyr. Bir kişi namazyň gadryny bilip oňa ähmiýet berýän bolsa, Yslam dini hem ol kişi şol derjede gymmatly we ähmiýetli diýmekdir. Dinimiz Yslam namaza gaty ähmiýet bereni üçin Allah Tagala bendelerine adaty wagtda (ikametde), ýolagçylykda, hassalykda hatda söweşde hem namaz okamagy parz edendir.

Allah Tagala ähli buýruklaryny Pygamberimiz sallallahu aleyhi we selleme Jebraýyl perişdäň üsti bilen ýerde wahý edendir. Emma namazy Allah Tagala ýedi gat asmanyň üstünde parz edýär. Bu waka meşhur Isra we Miraç gijesinde bolup geçýär. Bu barada Allah Tagala Isra süresiniň 17/1 aýatynda Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemi öz gatyna ýedi gat asmanyň üstüne göterendigini habar berýär. Sahyh Buharide geçen hadysda Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem Isra we Miraç gijesinde bolup geçen uzyn wakany aýdyp berýär.

Bu kyssany gysgaça ýatlap geçsek, Jebraýyl perişde Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemi Burak diýilýän atdan kiç eşekden uly bolan ulag bilen Mesjidi-Aksa äkidýär we ol ýerden Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem ýedi gat asmana çykarylýar. Asmanyň her bir gatynda Pygamberlerden biri bilen görüşýär. Ýedinji gat asmandan soňra Pygamberimiz sallallahu aleyhi we selleme kâbir zatlar görkezilip, Allah Tagalanyň özi Jebraýylsyz göni Pygamberimize we ymmatyna elli wagt namaz kylmagy parz edýär. Haçanda ol yzyna gaýdanda altynjy gat asmanda Musa aleyhis salam Oňa: Git Robbiňe ýalwar namazyň wagtyny azaltsyn! Çünki men senden öň gelip-geçdip we ynsanlary gowy bilýärim. ymmatyň elli wagt namazy kylyp başarmazlar diýýär. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem Allah Tagaladan namazyň azaldylmagyny dileýär we kyrka düşürilýär. Yzyna gaýdyp barýarka ýene Musa aleyhis salam oňa namazyň azaldylmagyny dile diýýär. We ýene namaz azaldylýar we bu waka bir näçe gezek gaýtalanandan soňra, iň soňunda namaz baş wagta düşürilýär. Şeýdip musulmanlara baş wagt namaz parz bolýar. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem bu barada: **“Namaz Miraç gijesinde elli wagtyna parz edildi. Soňra baş wagta düşürildi. Soňra Allah Tagala: Eý Muhammet Meniň gatymda söz (höküm) üýtgemez. Şonuň üçin bu baş wagt namaza elli wagt namazyf sogaby bardyr, diýýär.”** (Tirmizi, Nesai)

Namazyň ähmiýetini görkezýän ikinji mysalymyz bolsa, Allah Tagala hatda söweşde hem namaz kylmagy musulmanlara parz edýär. Bu barada Allah Tagala Kuran-Kerimde şeýle diýýär: **“Eý Muhammet! Haçanda sen mü'minler bilen (söweş meýdanynda) olara ymam bolup, namaz okamakçy bolsaňyz, olaryň bir toparý ýaraglanan ýagdaýda siz bilen namaza dursunlar. Sežde edeňden soňra (ýagny namazyň bir rekatyny bolanyňdan soňra) arkaňyza baryp (sizi gorap) dursunlar we heniz namaz okamadyk başga bir topar gelip, siziň bilen namaz okasynlar.”** (Tewbe 9/102)

Fykh kitaplarymyzda bu namaz gorky namazy bölümünde ýatlanyp geçilýär. Musulmanlara nähili ýagdaýda bolsalarda namazy taşlamagy gadagandyr. Diňe ýolagça we söweş, ýangyn ýaly howuply ýagdaýda galanlara diniň öwredşi ýaly namazy gysgaltmaga rugsat berilýär.

Namazy okaman ýören we özüne musulman diýýän kişi, bu iki mysalyň üstünde gowy pikirlense özüniň namazy taşlamak bilen nä derejede azy ýörenligini görer inşAllah.

Namazyň fazileti we ähmiýeti baradaky aýatlar.

1- Allah Tagala aýatda Pygamberimiz sallallahu aleyhi we selleme sabyr bilen namaz kylmagy we maşgalasynada namazy

öwretmegi buýurýar:

“Maşgalaña namaz kylmagy buýur, özüň hem sabyr bilen namazy kyl! Biz senden ryzk islemeýäris, gaýta biz saña ryzk berýäris. Akybet takwalaradyr.” (*Taha 20/132*)

“Robbiň üçin namaz kyl we gurbanlyk kes.” (*Kewser 108/2*)

2- Allah Tagala musulman gullarynyň namaz kylýandyklaryny habar berýär:

“Olar gaýba iman ederler we namaz kyllarlar, özlerine ryzk edip beren zatlarymyzdan (haýyr işlere) harçarlar.” (*Bakara 2/3*)

3- Namaz bozukluk we ýamanlykdan saklar:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“Saňa Kitapdan (Kurandan) wahyý edileni oka we namazy doly berjaý et! Elbetde namaz bozukluk we ýamanlykdan saklar. Allahy zikr etmek (ýatlamak) ähli zatdan beýikdir....”** (*Ankebut 29/45*)

Namaz biziň diňe bir ahyrýedimiz üçin peýda bolman, eýsem bu dünýämiz üçin hem uly peýdadyr. Namazyň musulman kişiniň durmuşyna uly tasiri bardyr. Şonuň üçin Uly alym Ibn Kaýým rahimehullah *Zädul-Meäd* atly eseriniň, *Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemiň hadyslaryndaky dermanlar we ýmitler* atly bölümünde, namaz barada aýdyp şeýle diýýär: **“...Namaz ryzky çagyrrar, saglygy gorar, bela-beteri giderer, dertleri kowar, kalby güýçlendirer, ýüzi agardar (nurlandyrar), nefsi rahatladar, ýaltalygy giderer, gursagy açar, ruha ýmit berer, kalby nurlandyrar, nygmatlaryň dowamly bolmagyna, azabyň gitmegine we bereketiň gelmegine sebäp bolar, Allaha ýakynlaşdyrar. Umaman ynsanyň bedenine we kalbyna erbetlik edip biljek zatlardan goramakda namazyň gaty geň täsiri bardyr.”** (*Ibn Kaýým el-Jewziýe, Zädul-Meäd*)

Elbetde ybadatyň bu derejede täsirli bolmagy üçin çyn ýürekden bir Allah üçin huşu bilen we Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemiň sünnetine laýyklykda okalan namaz bolmalydyr.

4- Allah Tagala kapyrlardan we müşrüklerden bolmazlyk üçin Özüne boýun bolup, takwalyk edip namaz okamagy buýurýar:

“Ytagat bilen Oña (Allaha) ýöneliň, Oña garşy gelmekdengorkuň we namaz kylyň, müşrüklerden bolmaň.” (*Rum 30/31*)

“Uruş gadagan edilen aýlar geçenden soň, müşrükleri gören ýerinizde öldüriň, (ýesir) alyň, gabaň we olary ähli ýerde göz astyna alyň! Eger toba edip, namazy doly berjaý etseler, zekaty berseler, ýollaryny kesmäh! Elbetde Allah geçirimli, mähribandyr.” (*Tewbe 9/5*)

5- Dünýäde namaz okamadyklara kyýamat günü sežde ediň diýilende, gorkudan gözlerini dikip, sežde edip bilmezler:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“...we ol gün (hasap-kitap gününde) olary sežde etmäge çagyrylanda, olar sežde edip başarmazlar.....emma olar dünýäde sag-salamat gezip ýörkärer seždä (namaza) çagyrylýardylar.”** (*Kolem 68/42-43*)

Elbetde dünýäde seždä gelmedikler üçin kyýamatda-da sežde edip başarmazlar!

6- Namazy taşlamak ynsanlaryň dowzaha girmeklerine sebäp bolýar:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“Olara (dowzahylara): sizi bu sakara (ataşa) salan näme boldy diýilende. Olar: biz dünýäde namaz kylanlardan däldik, diýerler.”** (*Müdesir 74/42-43*)

Aýatda: **“Olardan soňra namazy taşlan we şehwetlerine (haý-höwäslerine) eýeren nesil geldi. Olar gaýa duçar bolarlar.”** (*Meryem 19/59*)

Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemden gaý näme diýip, soralandy. Jähennemiň düýbündäki guýy, dowzahylaryň iriňleri oňa akar diýip, aýdýar. (*Taberäni, Kebir. El-Heýsemi, Mejmauz-Zewaid*)

7- Namaz kylmazlyk kapyrlaryň waspydyr:

Allah Tagala aýatda şeýle diýýär: **“(Ol kapyr) tassyk (iman) etmedi we namaz kylmady. Beter ýalanlady we ýüz öwürdi.”** (*Kyýamat 75/31-32*)

Namazyň fazileti baradaky hadyslar:

1- Yslamyň Kelimeti-Töwhitden soňra ikinji buýrugy namazdyr:

Meşhur Jibril hadysynda Hezreti Omar radiallahu anh şeýle diýýär: **“Bir gün biz Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemiň ýanynda otyrdyk. Birden ap-bak eşikli, gap-gara saçly bir adam peýda boldy. Üstünde uzak ýoldan gelýän ýolagçynyň alamaty ýokdy we ol bize nätanyşdy. Gelip Pygamberimiziň garşysynda dyzyny onuň dyzyna degirip, elini hem onuň dyzyna goýup oturdy. We: Eý Muhammed sallallahu aleyhi we sellem, maňa Yslamyň nämedigini habar ber, diýdi. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem: Bir Allahdan başga hak iläh ýokdugyna we Muhammed sallallahu aleyhi we sellemiň onuň Resulydygyna şaýatlyk etmek, namaz kylmak, zekat bermek, oraza tutmak we başarsañ käbä haja gitmek, diýdi....”** (Buhari, Fethul-Bäri Şerhi, 1/144. 8/513, Muslim, Newewi Şerhi, 1/164)

2- Binamazyň dini ýokdur:

Ibn Omar radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“...Namazsyzyň dini ýokdur. Şübhesiz namazyň dindäki ýeri, göwredäki baş ýalydyr.”** (Taberani, Ewsat 3, 154, Sagyr 1, 60-61)

3- Namaz diniň sütünidir:

Abdullah bin Omar radiallahu anhyň rowaýat eden hadysynda, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýýär **“Yslam bäs zadyň üstüne bina edilendir. Allahdan başga hak iläh ýokdugyna we Muhammed sallallahu aleyhi we sellemiň Allahyň Resulydygyna şaýatlyk etmek, namaz kylmak, zekat bermek, oraza tutmak, ýagdaýy bolanlar haja gitmek.”** (Buhari 1/49, Muslim 1/176-177)

Muaz bin Jebel radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Işiň başy Yslamdyr. Sütüni namazdyr we iň beýik ýeri Allah ýolunda jihat etmektir.”** (Tirmizi/Iman: 5/11, 2616, Ahmed/ 5/231,237)

Ýokarda-da belleýişimiz ýaly namaz diniň sütünidir, kim namaz kylsa ol sütüni berjaý eder. Kimde-kim namazy taşlasa ol sütüni ýykdygy bolar.

4- Iň sogaply we faziletli amal wagtynda okalan namazdyr:

Abdullah bin Mesud radiallahu anh şeýle diýýär: **“Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemden iň faziletli/üstün amal haýsy diýip, soradym. Ol: Wagtynda kylynan namaz, diýdi. Soňra haýsy diýdim. Ol: Ene-ata ýagşylyk etmek, diýdi. Soňra haýsy diýdim. Ol: Allah ýolunda jihat etmek, diýdi.”** (Buhari: 7534, Muslim: 85)

5- Musulman kişiden kyýamat günü ilkinji soraljok zat namazdyr:

Ebu Hureýre radiallahu anhdan rowaýat edilýär, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Kyýamat günü musulman kişiniň ilkinji hasaba çekiljek zady parz namazlarydyr. Eger doly (bir kemsiz kylan) bolsa, doly diýip hasaplanar. Eger kemi bar bolsa, (Perişdelere) görüň ol kişiniň nefil (sünnet) namazy barmyka diýiler. Eger nefil (sünnet) namazlary bar bolsa, parz namazyndaky kem ýerlerini, nefil namazlary bilen doldurylar. Soňra beýleki amallary hem edil şonuň ýaly hasaba çekiler.”** (Ibn Mäje, Ikämetus-Salat: 1425, Ebu Dawud: 864 Elbani Sahihu-Ibnu Mäjede sahih diýendir)

6- Baş wagt namaz günäler üçin kefaratdyr:

Osman radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Musulman adam gowy edip täret alyp namaz kylsa, Allah Tagala onuň namazy bilen indiki kyljak namazynyň arasyndaky (günälerini) bagyşlar.”** (Muslim: 237)

Jabir radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Bäs wagt namazyň mysaly, sizden biriniň gapysynyň önünde akýan we bäs wagtyna ýuwunýan çeşmesi ýalydyr.”** (Muslim: 668)

7- Musulmanyň günäsi her namazynda döküler:

Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Biri namaz kyljak bolanda ähli günäleri getirilip onuň eginleriniň üstüne goýular we her ruku we sežde edende günäleri ýeke-ýeke döküler.”** (Ebu Nuaým)

8- Namaz nurdyr we kyýamatda namaz okan kişiniň önüni nurlandyrar:

Ebu Mälik el-Eşari radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“...we namaz bir**

nurdyr.....” (Muslim: 223) Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemiñ Bilal radiallahu anha şeýle diýeni rowaýat edilýär **“Ýa Bilal! Bizi namaz bilen rahatlat.(ýagny azan aýt we biz hem namaz kylyp rahatlaly)”** (Ahmed 5/371, Ebu Dawud: 4976)

9- Namazdaky her sežde derejäni beýgelder we bir günäni pozar:

Sewban radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Köpüräk sežde et! Her sežde edeñde, Allah seni bir dereje beýgelder we bir günäni pozar.”** (Muslim: 488)

Ebu Hureýre radiallahu anhdan rowaýat edilýär, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem şeýle diýdi: **“Kimde-kim öýünde täret alyp soňra Allahyñ parzlaryndan bir parzy kylmak üçin metjide gitse, bir ädiminde günäsi pozular, ikinji ädiminde bir dereje beýgeldiler.”** (Muslim: 666)

10- Musulmanlar üçin ýer ýüzi metjitdir:

Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“Ýer ýüzi meniñ üçin tämiz we metjit kylyndy. Ymmatymdan biriniñ namaz wagty nirde girse, şol ýerde namazyny kylsyn.”** (Buhari: 335, Muslim: 521)

11- Kapyrlykdan, şirkden gorap duran zat namazdyr:

Ebu Sufýan radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“Bir kişi bilen kapyrlyk we şirk arasyndaky zat namazy taşlamakdyr.”** (Muslim: 82, Ebu Dawud: 4678, Tirmizi: 2619, Nesai: 465, Ibn Mäje 1078)

Jabir radiallahu anhdan, Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“Namazy taşlamak şirkdir.”** (Abdurrezzak, Musannaf: 5009)

12- Musulman bilen mynafygyñ arasyndaky tapawut namazdyr:

Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“Biz bilen olaryñ (mynafyklaryñ) arasyndaky ähit namazdyr. Kim namazy taşlasa kapyr bolar.”** (Tirmizi: 2623, Nesai: 1/231, Ibn Mäje: 1079)

13- Bilkastlaýyn namazy taşlan kişi küfre düşendir:

Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem aýtdy: **“Kimde-kim bilkastlaýyn namazy taşlasa, açykdan-açyk küfre düşendir.”** (Tabaräni, Ewsat. Heýsemi, Mejmau-Zewaid, 1/295)

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.